

Sygn. akt VU 205/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant st. sekr. sądowy Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku H. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o rekompensatę

na skutek odwołania H. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 17 stycznia 2018 r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję, w ten sposób, iż na podstawie art.21 ust.1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656 z późn. zm.) przyznaje ubezpieczonemu H. F. prawo do rekompensaty;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz ubezpieczonego H. F. kwotę 180,00 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V U 205/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 stycznia 2018 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił H. F. przyznania rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca udowodnił na dzień 1 stycznia 2009 roku szczególny staż pracy w wymiarze: **13 lat, 6 miesięcy i 24 dni**. Zakład nie uznał jako okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia **od dnia 2 listopada 1978 roku do dnia 29 lutego 1992 roku** na stanowisku kierownika magazynowego podnosząc, iż praca ta nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie zarządzenia resortowego.

W odwołaniu z dnia 19 lutego 2018 roku, H. F. wniósł o przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, poprzez zaliczenie do szczególnego stażu pracy okresu od dnia 2 listopada 1978 roku do dnia 29 lutego 1992 roku na stanowisku kierownika magazynu jako okresu zatrudnienia przy ciężkich pracach załadunkowych i wyladunkowych, przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie (Dział VIII, poz. 1 w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku). Jednocześnie strona skarżąca wniosła o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

H. F., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 5 grudnia 2017 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury (dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 akt ZUS I).

Decyzjami z dnia 17 stycznia 2018 roku, organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury, jednakże odmówił przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył wnioskodawcy: 13 lat, 6 miesięcy i 24 dni, to jest okres zatrudnienia od dnia 5 października 1993 roku do dnia 31 stycznia 2008 roku w (...) Sp. z o.o. na stanowisku mechanika maszyn (dowód: decyzja z dnia 17 stycznia 2018 roku, k. 13 – 14 akt emerytalnych, zaświadczenie pracy z dnia 24 maja 2004 roku, k. 21 akt kapitałowych).

W okresie od dnia 2 listopada 1978 roku do dnia 29 lutego 1992 roku H. F. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w B. (wcześniej Przedsiębiorstwo (...)). Ubezpieczony zajmował stanowiska magazyniera, starszego magazyniera i od dnia 1 maja 1981 roku kierownika magazynu (dowód: umowa o pracę z dnia 2 listopada 1978 roku, k. 7, pismo z dnia 20 maja 1981 roku, k. 10 akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 28 lutego 1992 roku, k. 15 akt kapitałowych, pismo z dnia 25 listopada 1991 roku, k. 15, pismo z dnia 5 października 1978 roku, k. 22 akt sprawy).

Pracodawca ubezpieczonego prowadził działalność gospodarczą polegającą na realizowaniu usług transportowych. Przedsiębiorstwo dysponowało spycharkami, żurawiami, koparkami, cementowozami, pompami do betonu, samochodami ciężarowymi, dźwigami, wywrotkami. Wnioskodawca wykonywał pracę magazyniera. Przyjmował produkty toksyczne do magazynu, w tym smary, oleje dostarczane w dwustulitrowych beczkach i kwasy siarkowe w szklanych pojemnikach o pojemności od 30 do 40 litrów. Przetransportowanie beczki oleju odbywało się w ten sposób, że zrzucano ją z samochodu, a następnie ubezpieczony wraz z pomocnikiem przetaczał ją do magazynu. Ubezpieczony wydawał paliwa, smary, oleje przekładniowe, silnikowe i hydrauliczne, rozpuszczalniki i różnego rodzaju dodatki chemiczne. Wnioskodawca nalewał produkty bezpośrednio do kanistra, po czym zawożono je na budowę. Pracownicy przyjeżdżali po oleje i paliwa specjalną skrzynką na kółkach, w której ubezpieczony umieszczał odmierzoną ilość. Po smar, który też nakładał wnioskodawca, pracownicy przychodzili z wiadrem. Natomiast kwas siarkowy wnioskodawca przelewał był do mniejszych pojemników. Ubezpieczony przyjmował i wydawał również płyny borygo, rozpuszczalniki, naftę, ropę, benzyny ekstrakcyjne. Wnioskodawca wykonywał też ciężkie prace wyładunkowe polegające na ustawianiu transportowanych beczek w magazynie. Po uzyskaniu angażu na stanowisko kierownika magazynu, zakres obowiązków wnioskodawcy nie uległ zmianie. Skarżący nadal odbierał i wydawał materiały toksyczne w transporcie. W magazynie, w którym pracował ubezpieczony zatrudniony był także pracownik biurowy, który zajmował się prowadzeniem ewidencji wydawanych towarów oraz ewidencją odzieży roboczej. Odzież robocza wydawana była w innym budynku. Wnioskodawca podpisywał jedynie dokumenty wydania zewnętrznego i sprawdzał kartoteki pracownicze, co zajmowało mu nie więcej niż godzinę miesięcznie. Obowiązki polegające na przyjmowaniu i wydawaniu produktów ropy naftowej i produktów toksycznych, żrących lub parzących wnioskodawca realizował w pełnym wymiarze czasu pracy. Oleje i smary wydzielały specyficzny, szkodliwy dla zdrowia zapach (dowód: zeznania świadka J. G., nagranie od minuty 5:15 do minuty 16:56, zeznania świadka P. G., nagranie od minuty 16:56 do minuty 27:48, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 27:48 do minuty 48:27, protokół z rozprawy z dnia 26 października 2018 roku, k. 33 – 35 akt sprawy)

Pracodawca nie wystawił wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych (okoliczność niesporna).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

odwołanie zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 w zw. z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 roku poz. 1924 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata zaś to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- 1) utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 roku - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;
- 2) niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej na zasadach wynikających z przepisów o emeryturach pomostowych;
- 3) legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS;
- 4) niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Wątpliwości w zakresie interpretacji co do kręgu osób uprawnionych do rekompensaty oraz ram czasowych pracy wykonywanej w warunkach szczególnych rozstrzygnął Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z dnia 25 listopada 2010 roku sygn. K 27/09 (OTK-A 2010, nr 9, poz. 109) przyjął, że rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed dniem 1 stycznia 1999 roku i nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

Do oceny pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze konieczne jest odwołanie się do przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.), gdzie wskazano, że rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w art. 32 ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32). Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie warunki wymienione w punkcie 1 i 2. Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika natomiast, że pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 202/11/272).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresy pracy w warunkach szczególnych, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia

nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Natomiast brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca domagał się przyznania prawa do rekompensaty poprzez zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od dnia 2 listopada 1978 roku do dnia 29 lutego 1992 roku, kiedy to wykonywał obowiązki magazyniera w Przedsiębiorstwie (...) w B.. Pracodawca ubezpieczonego nie wystawił wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Jak już jednak wyżej wskazano, okoliczność niedysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach nie przesądza o tym, że ubezpieczony pracy w szczególnych warunkach nie wykonywał. Ubezpieczony mógł bowiem wykazać w toku niniejszego postępowania, za pomocą innych środków dowodowych, że w spornym okresie faktycznie realizował obowiązki w warunkach szczególnych, co w ocenie Sądu, zrealizował.

Okolicznością niesporną pomiędzy stronami w sprawie było, iż w spornym okresie ubezpieczony pracował na stanowisku magazyniera, przy czym zakres i rodzaj prac realizowanych przez wnioskodawcę, Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: J. G. i P. G.. Zeznania ww. świadków były jasne, logiczne i konsekwentne, a przez to przekonujące w świetle dyrektywy art. 233 § 1 k.p.c. Dodać należy, że ZUS nie przedstawił żadnych kontrdowodów, które mogłyby podważyć ich wiarygodność. Sąd uwzględnił również zeznania wnioskodawcy, albowiem nie były one sprzeczne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Z dokumentacji i zeznań powyższych wynika, jakie konkretnie prace wnioskodawca wykonywał w spornym okresie i w jakim wymiarze czasu pracy pracował. Będąc zatrudnionym we wskazanej Przedsiębiorstwie wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy magazynowaniu, przepompowywaniu, przeladunku oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów, materiałów toksycznych, żrących lub parzących w transporcie, a także przy ciężkich pracach załadunkowych i wyładunkowych. Ubezpieczony wykonywał te czynności osobiście, realizując czynności magazyniera. Przyjmował paliwa, smary, oleje przekładniowe, silnikowe i hydrauliczne, rozpuszczalniki, płyny borygo, rozpuszczalniki, nafta, ropa, benzyny ekstrakcyjne. Oleje dostarczano w dwustulitrowych beczkach i kwasy siarkowe w szklanych pojemnikach o pojemności od 30 do 40 litrów. Ubezpieczony transportował ww. pojemniki samodzielnie, a gdy miały one większe gabaryty, korzystał z pomocy współpracownika. Pozostałą część dniówki pracowniczej zajmowało skarżącemu wydawanie ww. produktów. Prace biurowe wnioskodawca realizował w bardzo ograniczonym zakresie, albowiem czynności te w zasadzie wykonywał zatrudniony w magazynie pracownik biurowy. Obowiązki polegające na przyjmowaniu i wydawaniu produktów ropy naftowej i produktów toksycznych, żrących lub parzących wnioskodawca realizował w pełnym wymiarze czasu pracy. Ze względu na obecność ww. produktów, ubezpieczony wykonywał obowiązki w szkodliwych warunkach pracy.

W świetle złożonych w sprawie zeznań nie budzi żadnych wątpliwości, że wnioskodawca wykonywał w spornych okresach zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki wymienione w **Wykazie A Dziale IV, poz. 19** załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, tj. prace przy magazynowaniu oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów w chemii oraz ciężkie prace wyładunkowe i przeladunkowe materiałów toksycznych, żrących lub parzących w transporcie (**Wykaz A, Dział VIII, poz. 1**).

Nie ma przy tym znaczenia dla zaliczenia prac świadczonych przez wnioskodawcę, jako wykonywanych przy magazynowaniu oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów w chemii okoliczność, że Przedsiębiorstwo (...), nie jest zakładem przemysłu chemicznego. Wskazać w tym miejscu należy, że zasada stanowiskowo-branżowego charakteru wyodrębnienia prac kwalifikujących do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym nie ma charakteru absolutnego i w szczególnych okolicznościach sprawy można od niej odstąpić. Może się bowiem zdarzyć, że dany zakład pracy wykonywał także zadania całkowicie odpowiadające innemu działowi gospodarki, a co za tym idzie, szkodliwość danego rodzaju pracy odpowiada szkodliwości pracy przyporządkowanej do innej branży. Decydujące w tym przypadku znaczenie ma to, czy pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych szkodliwych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu przemysłu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2016 roku, II UK 352/15, LEX nr 1538673).

Transponując powyższe na grunt przedmiotowej sprawy, nie ulega wątpliwości, że Przedsiębiorstwo (...) w B. należące do branży transportowej, prowadziło także działalność polegającą na magazynowaniu, przeładunku, transporcie oraz dystrybucji ropy naftowej i jej produktów. Wnioskodawca zaś będąc zatrudnionym na stanowisku magazyniera był narażony na takie same szkodliwe czynniki jak pracownicy zatrudnieni w zakładach przemysłu chemicznego. Stąd obowiązki wnioskodawcy odpowiadały realizowaniu zadań wiążących się z zatrudnieniem w branży chemicznej przy wydawaniu produktów ropy naftowej. Nie ma też żadnych wątpliwości, że wnioskodawca pracował przy pracach wyładunkowych i przeładunkowych materiałów toksycznych, żrących lub parzących, takich jak kwasy siarkowe i smary. Podkreślić przy tym należy, iż fakt objęcia przez skarżącego stanowiska kierownika magazynu w żadnym razie nie wpłynął na zakres jego dotychczasowych obowiązków, albowiem czynności biurowe wykonywała zatrudniona w magazynie pracownica. Co prawda skarżący także takowe obowiązki wykonywał, jednakże miały one charakter marginalny, a ponadto były ściśle związane z wykonywaną pracą magazyniera i stanowiły jego immanentną cechę (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 12 kwietnia 2012 r. II UK 233/11, wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 5 maja 2009 r. I UK 4/09, Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 kwietnia 2018 r., I UK 242/17). Podkreślić przy tym należy, iż czynności te skarżący wykonywał w pomieszczeniu znajdującym się w magazynie, gdzie panowały przecież szkodliwe warunki, w postaci obecności toksycznych materiałów.

Wobec tego, że wykazany przez wnioskodawcę okres pracy w warunkach szczególnych wynosi więcej niż 15 lat, stwierdzić należało, iż spełnia on wszystkie wymagane prawem warunki do uzyskania prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku. O kosztach postępowania orzeczono jak w punkcie 2 sentencji wyroku, stosownie do brzmienia art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).